

VEČERNIK

POŠTINA PLAČANA V GOTOVINI

Štev. 175. Leto XII.

Maribor, četrtek 4. avgust 1938

Cena 1 din

Ozadje dogodkov na Daljnem vzhodu

Mukdenski generalni štab dela na svojo roko — Načrt za belogardistično državo s središčem v Vladivostoku — V Tokiu se boje vojne s sovjetsko Rusijo — Stališče sovjetske Rusije — Rusko ozemlje očiščeno

Bo vojna ali ne?

PARIZ, 4. avgusta. Japonsko-ruski konflikt je vznemiril ves svet. Vsi politiki in državniki ter vsi listi na vseh petih celinah si zastavljajo samo eno vprašanje: ali bo med Japonci in sovjetsko Rusijo izbruhnila vojna ali ne? Na to vprašanje ne more nihče odgovoriti. V Moskvi molče, Tokio pa pošilja v svet neprenehoma nove komunikacije. Na zunanji se kaže na obeh straneh miroljubnost, ali vprašanje je, kaj se skriva v ozadju? Japonska vlada v Tokiu naglašava dan za dnem, da ne želi vojne, generali v Mandžuriji pa jo pripravljajo.

Mukdenska država v državi

Japonske čete v Mandžuriji, ki jim pravijo »jeklena vojska«, so sestavljene iz samih elitnih oddelkov, ki jih vodijo razmeroma mladi generali, stari manj ko 50 let. Ti generali so obenem vojskovodje, politike in ekonomisti. Njihov cilj je uredničenje takoimenovane »Tanakijeve oporoke«, po kateri naj bi se vrgli iz Azije vsi beli ljudje; vodstvo te grandiozne akcije naj bi prevzela Japonska. Japonci imajo v Mandžuriji 250.000 vojakov, razen tega so pa izvežball še posebne mandžurske čete, ki štejejo 150 tisoč mož. Štab te »jeklene vojske« je organiziral že general Itagaki, sedanjil japonski vojni minister. Štab je nastanjen v Mukdenu in je pravo vojno ministrstvo za Mandžurijo, ki je često v sporu s Tokiom. Štab ima svojo posebno obveščevalno službo za vojsko in propagando ter odlične politične ter finančne zveze z vsemi japonskimi radikalno-nacionalističnimi in fašističnimi organizacijami. Na ta način je država v državi.

Belogardistični Daljni vzhod

Glavni namen poveljstva v Mukdenu je ustvariti iz ruskega Daljnega vzhoda novo Mandžurijo s središčem v Vladivostoku, iz katerega naj bi se pregnale sovjetske čete in oblasti. Ta nova država bi bila formalno v rokah bivših ruskih belogardistov na čelu z bivšim carskim generalom Atamanom Semenovom, stvarno pa v oblasti Japoncev, kakor je tudi Mandžurija. Japonski major Odigari je skilcal nedavno kot pooblaščenec mukdenskega generalnega štaba v Harbinu sestanek voditeljev ruskih emigrantov in se z njim dogovoril o uredničenju omenjenega načrta. V takem Vladivostoku bi bila nameščena stalno velika japonska garnizija, belogardistični vladi bi pa bil dodeljen poseben »svetovalec« japonske vlade v Tokiu.

Tokio se upira

Mukdenski generalni štab trdi, da ima ruski sovjetski poveljnik maršal Bliicher na razpolago 280.000 mož. Ako se vojna s sovjetsko Rusijo ne prične takoj sedaj, bo dobil maršal Bliicher ojačenja in se bo njegova vojska dvignila na število pol milijona vojakov. V tem primeru stvar ne bi bila tako lahko. Sedaj pa nastaja vprašanje, kdo bo zmagal, Mukden ali Tokio? Ta se vojne s sovjetsko Rusijo brani, zavedajoč se ogromne nevarnosti, v katero bi se Japonska v tem primeru podala. Najbolj se temu uprata japonski ministrski predsednik princ Kono in zunanji minister general Ugaki. Oba menita, da Japonska istočasne vojne s Kitajsko in sovjetsko Rusijo ne bi vzdržala, in sicer že iz tehničnih ozirov. Vojna bi se zavlekla in Rusi bi med tem lahko spravili na Daljni vzhod ogromno vojsko.

Mukden dela na svojo roko

Vse dosedanje incidente na mandžursko-sovjetski meji so organizirali generali iz Mukdena, da bi na ta način našli povod za spopad s sovjetsko Rusijo in postavili uporni Tokio pred dovršeno dejstvo, v katerem bi japonska vlada bila prisiljena pomagati pri uredničenju omenjenih načrtov. Sedaj je nedvomno, ugotovljeno, da so bile mukdenske čete tiste, ki so prve prekoračile sovjetsko mejo in pričele streljati na sovjetske obmejne oddelke, ki so se le branili. Iz Mukdena se pošiljajo v svet tudi vse nasprotne vesti.

Stališče sovjetske Rusije

Sovjetska Rusija gotovo nima namena izzvati vojne z Japonci, ker se zaveda velike odgovornosti za položaj, ki bi v tem primeru lahko nastal ne samo v Aziji, ampak tudi v Evropi, kateri mora Moskva posvečati vso svojo čuječnost. Vendar so v Moskvi trdno odločeni, da ne bodo prepustili niti Japoncem niti komurkoli niti pod ruske zemlje. Ako bodo prisiljeni vojskovati se z Japonci, bodo to storili z vso svojo ogromno vojaško silo. Že sedaj pošiljajo

na Daljni vzhod vedno nove čete in transporte orožja. V vzhodni Sibiriji in na Daljnem vzhodu je razglašeno vojno stanje.

Japonci povsod poraženi

MOSKVA, 4. avgusta. Po tu izdanem uradnem poročilu so sovjetske čete na Daljnem vzhodu vrgle z ruskega ozemlja vse Japonce, ki so v zadnjih dneh kjerkoli vpadli čez mejo. Tudi Čangku-feng, ki je ruska, ne mandžurska last, je v ruski posesti. Sovjetske čete so se povsod na meji utrdele, pripravljene odbiti vsak ponovni japonski napad prav tako odločno, kakor so vse dosedanje.

Japonska poročila

TOKIO, 4. avgusta. Japonci še vedno trdovratno zanikajo vesti, da bi se bili umaknili iz Čangkufenga.

TOKIO, 4. avgusta. (Avala.) Po zadnjih sem dospelih vesteh se boji med sovjetskimi in japonsko-koreanskimi četami nadaljujejo. V japonskih vojaških krogih pa vlada prepričanje, da bo kmalu uspelo vzpostaviti na koreanskem in mandžurskem mejnem ozemlju mir in red.

Lord Runciman pri Benešu

URADNI OBISKI IN RAZGOVORI — VERJETNO JE, DA BO SEDAJ SKLENJENI SPORAZUM LE PROVIZORIJ — SLOVAŠKA LJUDSKA STRANKA ZAHTEVA FEDERALIZACIJO DRŽAVE — STALIŠČE MADŽAROV — ZOPET VESTI O LETALIH

PRAGA, 4. avgusta. Lord Walter Runciman, ki je prispel včeraj semkaj, je bil danes sprejet najprej v avdienco pri predsedniku republike dr. Benešu, nato je pa obiskal ministrskega predsednika dr. Hodžo in zunanjega ministra dr. Krofto, s katerima je razpravljal v glavnem o postopanju pri akciji sporazumevanja.

PRAGA, 4. avgusta. Danes je sprejel ministrski predsednik dr. Hodža zastopnike sudetskih Nemcev in se z njimi dogovoril v postopanju pri pogajanjih.

PRAGA, 4. avgusta. Pričetek pogajanj za ureditev narodnomanjšinskih problemov Češkoslovaške s prihodom lorda Runcimana je po mnenju vsega tiska glavni politični dogodek Evrope. Runcimanova misija je zelo delikatna in komplicirana. Delikatna je pred vsem radi tega, ker vztrajajo sudetski Nemci pri svojih ekstremnih zahtevah, dočim praška vlada ne more v nobenem primeru popustiti v zadevah, ki se nanašajo na svobodo in enotnost suverene Češkoslovaške ter na demokracijo. Vendar se pričakuje, da se bo z Runcimanovim posredovanjem našla kompromisna srednja pot, tako da bosta nekaj popustili obe stranki. Verjetno je, da sporazum, ki bo sklenjen kakor se pričakuje do oktobra, ne bo že definitivni in bo pomenil v nekem oziru le premirje. Na to so pripravljene tudi že v Nemčiji in bodo, kakor vse kaže premirje sprejeli. Dokončno bi se rešila vsa vprašanja v nadaljnjih pogajanjih do prihodnje pomladi. Ta pogajanja bi se vodila tudi med evropskimi velesilami v zvezi z drugimi akcijami za zagotovitev miru in odstranitev sedanjih napetosti. Pri tem je pa treba upoštevati, da sedanja pogajanja v Pragi niso kaka mirovna pogajanja med zmagovalcem in premagancem. Češkoslovaška ni v nobenem primeru premagana država.

PRAGA, 4. avgusta. Poslanci Slovaške ljudske stranke patra Hlinke so skle-

nili, da zahtevajo v imenu Slovačkov za Slovaško popolno upravno avtonomijo. Po njihovem načrtu bi se morala država federalizirati. Obenem je bilo sklenjeno, da bodo predložili in obrazložili svoje zahteve tudi lordu Runcimanu. Ta sklep je izzval v Pragi veliko nezadovoljstvo, ki se izraža tudi v komentarjih tiska. Listi pravijo, da slovaško vprašanje nima nobenega opravka z lordom Runcimanom, ker Slovaki niso narodna manjšina, ampak le del državnega naroda.

PRAGA, 4. avgusta. Poslanci madžarske narodne manjšine so po večdnevni posvetovanjih brez ozira na strankarsko opredelitev sklenili, da bodo glede madžarskega manjšinskega vprašanja postopali popolnoma samostojno, brez zveze s sudetskimi Nemci, ker je njihov položaj docela drugačen kot nemški. Madžari bodo stali ves čas pogajanj v najožjih stikih z ministrskim predsednikom dr. Hodžo.

BERLIN, 4. avgusta. Tukajšnji listi prinašajo iz Glatza alarmantne vesti o novi kršitvi meje po češkoslovaških letalih. Poročajo, da sta včeraj dopoldne nad mestom Glatzom, oddaljenim 20 km od meje, pojavila dva češkoslovaška dvokrilnika in krožila kakih pet minut prav nizko nad mestom. Letali sta nato odletela proti meji, a sta še kakih 30 do 40 km na nemški strani leteli vzdolž meje, preden sta krenili nazaj na češkoslovaško stran.

BERLIN, 4. avg. Ob 75-letnici rojstva Henryja Forda ga je Hitler odlikoval z velikim križem nemškega orla in ga proslavil kot iznajditelja ljudskega avtomobila.

Borzna poročila. Curih, 4. avgusta. Devize. Beograd 10, Pariz 12.005, London 21.41, Newyork 437 $\frac{1}{4}$, Milano 23.02 $\frac{1}{2}$, Berlin 175.60, Dunaj 32 $\frac{1}{2}$, Praga 15.07.

Dunajska vremenska napoved za jutri: Sončno in vedro; zelo vroče.

Zapiski

Svetovni nazor in znanost

Glasilo nemške akademske zveze »Die Bewegung« objavlja značilen članek o svetovnem nazoru in znanosti. List pravi: »Spori v znanosti so in bodo vedno obstojali, bilo pa bi nesmiselno, reševati jih s politično avtoriteto. Priznanje ali nepriznanje neke znanstvene teze se ne sme nikoli vezati z vprašanjem strankarske discipline ali vodstva (Führertum). Kritika znanosti mora ostati na načelu političnega upoštevanja in spoštovanja. Kdor zastopa v znanosti drugo tezo, ne sme biti od tovarišev drugačne opredelitve preganjan. Namesto da se nasprotnik pobija s političnimi, naj se rajši z znanstvenimi argumenti. Danes je v Nemčiji vse preveč novih znanstvenih smeri, ki se hočejo uveljaviti vse bolj s spretno propagando, kakor pa z eksaktnimi dokazi.« Ako bodo mladi Nemci uveljavili ta načela tudi v praksi, jim bomo morali samo čestitati.

Ameriški publicist in Franco

Ameriški publicist Walter Lipmann je te dni v Parizu izjavil, da so v španskem konfliktu njegove simpatije sicer na republikanski strani, da pa tudi ne verjame, da hoče general Franco vpeljati fašistični režim. Opozoril je na sliko, ki kaže generalisima, kako kleči pri neki verski ceremoniji. Dejal je, da se do sedaj še noben fašistični diktator ni pustil fotografirati kleče.

Napoleonova doba

Češkoslovaški minister Tučný je na zborovanju v Hlinskem izjavil: »Zaradi nemške politike je nastopila doba, ki jo lahko imenujemo drugo napoleonsko dobo. Kako bo za nas končala, tega danes še ne moremo presoditi. Kako pa je končala Napoleonova doba, je znano. Češkoslovaško vprašanje ni samo naše vprašanje, marveč je vprašanje vse demokratične in miroljubne Evrope. Vsi smo pripravljene za mir v Evropi doprinesiti največje žrtve, da ne bo svet gledal na nas kot na »boleči tvor« Evrope. Novi statut daje Nemcem pravičen del, primeren njihovi številni moči, toda kar zahtevajo oni: teritorialno avtonomijo, — te pa ne moremo dati za nobeno ceno. V tem primeru bi iz ene države nastali dve državi: ena demokratična, ena pa totalitarna. Tako daleč ne moremo iti, pa če bi to zahtevali tudi naši zavezniki in prijatelji v inozemstvu!«

Govor srbskega patriarha

Patriarh srbske pravoslavne cerkve dr. Gavriilo Dožić je ob priliki ustoličenja v Peči imel govor, v katerem je izjavil, da je svetosavska cerkvena organizacija ter kulturna in prosvetna orijentacija konsolidirala celokupno življenje srbskega naroda. Ko je srbska država bila politično in fizično ubita, je ostala nepremagljiva in življenjska moč duševnega edinstva in verskega nacionalizma. Vsa srbska politična in nacionalna zgodovina je bila istočasno tudi zgodovina svetosavske cerkve.

Po zaključku turneje

predsednika vlade g. dr. Stojadinovića v Dalmaciji, se je vršil v Splitu sestanek JRZ, na katerem je min. dr. Novaković sporočil zadovoljstvo dr. Stojadinovića z uspehom turneje.

Kdo bo šel z dr. Mačkom v Beograd?

Dr. Mačka, ki bo odšel v nedeljo dne 14. avg. v Beograd, bodo spremljali za HSS inž. August Košutić in dr. Jure Šutej. Istočasno bodo šli tudi predstavniki SDS, ki še niso definitivno določeni, po vsej priliki pa jih bo vodil g. Večeslav Vilder, ki se bo koncem tedna vrnil iz Češkoslovaške.

Maribor, 4. avgusta.

Nemška profesionalna, v tesne šablone zajeta miselnost je okužila tudi nas Slovence, da presojamo domače in svetovne dogodke brez zadostne širine in jih zato često krivo razumemo. Tako krivo razumemo in vrednotimo tudi angleško politiko zadnjih let in ji očitamo, da je premalo jasna, odločna in dosledna v primeru s politiko tako imenovanih dinamičnih držav. V resnici pa ti očitki niso utemeljeni. Ako bi hoteli pravilno soditi in ocenjevati, bi si morali izbrati širše razglede in morali bi pred vsem vedeti, da se angleška miselnost močno razločuje od nemške. »Le génie anglais est antiprofessionnel« (angleški genij je protiprofessionalen), je ugotovil Santoyana, in te značilne besede je uporabil tudi André Maurois kot moto k svoji znani knjigi »E'douard VII. et son temps«.

Angleži si v svoji zunanji politiki ne ustvarjajo nobenih političnih »petletk«, kakor n. pr. Nemci, da bi jih potem skušali uresničiti za vsako ceno, brez ozira na žrtve in nasledke. Njihova politika je gibčna, prilagodljiva kraju, času in stvarnim razmeram, njen edini cilj pa je preprečiti novo evropsko vojno. Vendar ne za vsako ceno, kakor mislijo pri nas mnogi. Načela »za vsako ceno« Angleži sploh ne poznajo. Do te politične širivosti so jih vzgojile izkušnje v preteklosti, zlasti tudi v desetletju pred svetovno vojno, ko so bili prav oni tisti, ki so izravnali mnoge nevarne evropske krize in dejansko edini dosegli, da se svetovna vojna ni že prej pričela. To poslanstvo vrše Angleži tudi v našem zadnjem desetletju, in zopet se moramo edino njim zahvaliti, da je bil mir še vselej ohranjen. Oni so s samopremagovanjem preprečili spopad radi Abesinije, oni so s svojo potrpežljivo taktiko lokalizirali španski konflikt in oni store tudi sedaj vse, da se na miren način reši češkoslovaško-nemško vprašanje.

Angleške intervencije v Berlinu in v Pragi, Chamberlainove previde izjave in edinstveni primer misije lorda Walterja Runcimana kot posredovalca in svetovalca med Čehi in sudetskimi Nemci Henleinove orientacije, vse to so najlepši dokazi, s kakšno skrbjo čuva Anglija nad Evropo in njenim mirom. Seveda je ta mir tudi v njenem najvišjem interesu, vendar se temeljito moti, kdor misli da je v ozadju samo angleški egoizem. Še bolj se pa moti kdor se boji, da bo morala angleška prizadevanja za mir plačati Češkoslovaška s ceno, ki bo previsoka. Angležu je čast dragocena vrednota, tudi čast prijatelja; zato varuje angleško posredovanje strogo in budno tudi čast in življenjske interese Češkoslovaške. Morda gredo angleški nasveti v Pragi res dalje, kakor si Praga sama želi, toda eno je kljub vsemu gotovo, da v teh nasvetih ni ne zahrbtnosti ne kakršnihkoli nečastnih namenov. V Pragi to vedo, zato so posredovanje sprejeli. V Pragi pa vedo tudi, da bo nad sporazumom, naj bo že kakršenkoli, budno čuvala vsa Anglija z vso svojo moralno in tvorno močjo, pripravljena v skrajnem primeru tvegati vse za izpolnitev svojih obveznosti in obrambo svoje časti.

Ob strani angleškega prijateljstva se nam za Češkoslovaško ni treba bati, kakor tudi ne za evropski mir. Naj se razvijejo dogodki kakorkoli, zasulga Anglije bo vedno, da je povojna Evropa srečno prebrodila toliko nevarnih kriz in da še ni eksplodiralo egoistično sovraštvo, ki se je marsikje ogromno nakopičilo. Ako pa napoči nekoč dan, ko eksplozije vsa modra angleška politika vendarle ne bo mogla preprečiti, bo Anglija zopet zavzela svoje častno mesto na strani izzvanih, kakor ga je leta 1914.

Vendar smemo po mnogih značilnih znakih sklepati, da taka potreba vsaj zaenkrat in tudi zaradi Češkoslovaške ne bo nastala. Tveganje vojne v Evropi ni tako preprosta zadeva, kakor kje v Afriki ali v Aziji. Tam še lahko ostane lokalizirana, tu ne bi mogla. Meje evropskih držav se ne dajo premikati kakor figure na šahovnici. Zato verujemo z Angleži v uspeh njihovih mirovnih prizadevanj in tudi v uspeh misije, ki jo je včeraj prevzel v Pragi lord Walter Runciman.

Dvoje poročil iz Španije

REPUBLIKANCI POROČAJO O SVOJEM NAPREDOVANJU, NACIONALISTI O REPUBLIKANSKIH PORAZIH

PARIZ, 4. avgusta. Havas poroča iz Barcelone, da so republikanske čete tudi včeraj nadaljevale ofenzivo, ki so jo predvčerajšnjim pričele na ternelški fronti. Že prvi dan so republikanske čete zavzele nekaj vasi in strateško važnih postojank, včeraj pa so svoje uspehe še povečale. Nacionalistične čete se v sprednjem sektorju še vedno umikajo. S to republikansko ofenzivo je razbremenjena tudi republikanska vojska ob Ebru in je nacionalistična protiofenziva ustavljena.

SALAMANCA, 4. avg. (Avala). Nacionalistično poročila javlja: Sovražnik je

doživel včeraj ob Ebru tako hud poraz, da se lahko imenuje katastrofalen. Izgube republikancev so tako velike, da jih posamezno sploh ni mogoče navajati. Na odseku Pahova je uspelo našim četam zadržati sovražnikov protinapad. Sovražnik je imel tu 300 mrtvih in ranjenih. Na teruelški fronti smo se pri Guadajalavlaru obvarovali presenečenja, ki bi ga lahko izzval sovražni protinapad. Tudi tu so imeli republikanci hude izgube. Sestrelili smo sovražno letalo, naša letala pa so bombardirala skladišče municije in kolodvor v Hospitalesu.

Poljska akcija za blok miru

Mirovni pas od Severnega ledenega do Crnega morja — Za reorganizacijo Zveze narodov

OSLO, 4. avgusta. Obisk poljskega zunanjega ministra Becka v Oslu je zaključen. Ves čas Beckovega bivanja na Norveškem so tukajšnji listi obširno razpravljali o prizadevanjih Poljske, da se ustvari od Severnega ledenega morja do Crnega morja blok držav, katerih glavni cilj je ohranitev miru. Tudi Norveška, kakor vse nordijski države, stoji na stališču, da je treba z vsemi razpoložljivimi sredstvi doseči, da ne nastane v Evropi

nova vojna. V tem duhu so bile izmenjane tudi zdravice na banketu, katerega je priredil norveški zunanji minister Koch v počastitev Becka. Oba sta se v svojih govorih dotaknila tudi vprašanja Zveze narodov. Beck je dejal, da se Zveza narodov mora ohraniti, toda potrebna je temeljite reorganizacije, kajta taka kot je seraj, ne ustreza potrebam in ne more izvrševati svojega velikega poslanstva.

Usoda manišin na Poliskem

VARŠAVA, 4. avgusta. Dogodki na Češkoslovaškem so opogumili tudi narodne manjšine na Poljskem, da so se pričele živahneje gibati in zahtevati ureditev svojih manjšinskih pravic. Poljski Nemci so hoteli ustanoviti svojo stranko po vzoru Henleinove na Češkoslovaškem, toda poljska vlada je to namero preprečila na ta način, da je novo gibanje za tako dolgo prepovedala, dokler ne dobe Poljaki v Nemčiji tudi enake svobode. Nemški listi so to postopanje sicer kritizirali in Poljski marsikaj oči-

tali, toda večjih nasledkov doslej ni bilo. Prav tako so se znova zganili tudi Rusi, Belorusi in Ukrajinci. Pravoslavni škofi so izdali zadevno poseben pastirski list, katerega so pa oblasti takoj zaplenile. Razen tega so odredile, da se morajo nekatere pravoslavne cerkve, ki pripadajo vse manjšinam zapreti. Samo v lublinskem vojvodstvu je zadela taka usoda 114 cerkva. Mnogo bolje tudi niso odrezali Litvanci s svojimi manjšinskimi zahtevami.

Kitajci se umikajo

HANKAU, 4. avgusta. Južno od Hankau je bil včeraj izvršen velik napad. 20 japonskih bombnikov in 40 lovskih letal na kitajske položaje. Pri tem so se japonska letala spopadla s kitajskimi in je bilo na obeh straneh obilo žrtev. Včeraj je napadlo tudi Hankau 18 japonskih letal in metalo na mesto bombe. Učinek je bil grozen, ker so bombe porušile in zažgale več hiš. Na severnem bregu reke Jaugre so pričeli Japonci novo srdito ofenzivo. Kitajci so se umaknili do Hvangureja.

Anglija tiho odobrava pripojitev Gdanska k Nemčiji?

GDANSK, 4. avgusta. Na proslavi svojega rojstnega dne je imel gaulajter Förster političen govor, v katerem je pojasnil namen svojega potovanja v Anglijo. Pot v Anglijo ni imela po njegovi izjavi nobenega bistvenega namena ter ni prinesla nobenih konkretnih rezultatov. V Londonu je samo proučeval položaj. Pri tem je prišel do prepričanja, da je za Anglijo pripojitev Gdanska k Nemčiji nekaj samo po sebi razumljivega.

Češki socialisti za enoten nastop strank

PRAGA, 4. avgusta. č. Na plenarni seji kluba poslancev in senatorjev socialno demokratske stranke je minister Bechyně podal obširno poročilo o notranji in zunanji politični situaciji. Obrazložil je pomen prihoda lorda Runcimana. Ugotovil je velik pomen enotnega mišljenja češkoslovaškega ljudstva v teh važnih trenutkih in izrazil prepričanje, da se bo ta nravna sila češkoslovaškega naroda še povečala, da bi se na ta način mirno prebrodile težave današnje dobe. Predsednik se je končno reasumiral mišljenja vseh predgovornikov, da je potreben enoten postopek z vsemi šestimi koaliranimi strankami. Obsodil je tudi škodljivo agitacijo Hlinkove ljudske

stranke na Slovaškem. Končno je tajnik stranke senator Dumr podal poročilo, iz katerega je videti, da socialno demokratska stranka na Slovaškem stalno napreduje. Zlasti velik napredek so pokazali madžarski socialni demokrati na Slovaškem pri zadnjih občinskih volitvah. V 194 občinah so dobili 573 mandatov namesto dosedanjih 158.

Izobčenje židovskih zdravnikov v Nemčiji

BERLIN, 4. avgusta. Danes je objavljena četrta naredba k nemškemu državljanškemu zakonu o izločitvi Židov iz nemškega narodnega telesa. S to naredbo ne bo smel noben Žid več izvrševati zdravniške prakse v Nemčiji. Ze s 30. septembrom prenehajo aprobacije vseh židovskih zdravnikov. S 15. avgustom se jim odpovedo tudi stanovanja odnosno ambulanti, kjer so izvrševali doslej svojo zdravniško prakso.

Ker je branil Schuschnigga mora v samostan

BUDIMPEŠTA, 4. avgusta. V političnih krogih se mnogo komentira namera vodje madžarskega katoliškega poslanca Szechenyja, da se bo odpovedal svojemu mandatu ter se umaknil v samostan. Szecheny je bil namreč edini madžarski poslanec, ki je ob priključitvi Avstrije k Nemčiji zagovarjal v budimpeštanskem parlamentu bivšega avstrijskega kancelerja Schuschnigga. To njegovo »politično zagovornišvo« pa je vzbudilo v vseh krogih toliko odpor, da je moral zapustiti krščansko-socialistično stranko ter se umakniti iz političnega življenja.

BLONDEL PRI BONNETU

PARIZ, 4. avg. (Avala). Zunanji minister Bonnet je sprejel včeraj rimskega veleposlanika Francije Blondela in z njim dolgo konferiral. Konferenca je v zvezi s prizadevanji za obnovitev pogajanj med Francijo in Italijo.

Težka avtomobilska nezgoda

Maribor, 4. avgusta.

Sinoči se je na cesti v Košakih v bližini Dervuškovce opekarne zgodila težja avtomobilska nesreča. Okoli 20. ure se je vračal proti svojemu domu inž. Kieffmann s svojim avtomobilom. V trenutku, ko je zavil s ceste na dvorišče svoje vile, je privozil za njim s precejšnjo brzino nek osebni avto, ki se je z vso silo zaletel v prednji del Kieffmannovega avta. Sunek je bil tako močan, da je vrglo Kieffmannov avto v obcestni jarek, dočim se je drugi avto dvakrat prevrnil in hudo poškodoval. V avtomobilu, ki je pripeljal za inž. Kieffmannom, so sedeli dr. Hötzl iz Apač, ki je ta dan opravil šoferski izpit, uradnik Ciril Zupančič in mariborski trgovec Slavko Kovač. Dr. Hötzl je odnesel le neznatne praske, dočim sta bila ostala dva močnejše poškodovana ter prepeljana v bolnišnico. Najtežje poškodbe je dobil trgovec Kovač, ki je bil ranjen po glavi, prsih in hrbtu ter leži v bolnišnici, dočim je bil Zupančič že predan v domačo oskrbo. Kdo je zakrivil težko prometno nezgodo, doslej še ni bilo ugotovljeno. Očividci zatrjujejo, da je do nezgode prišlo po usodnem naključju.

Prenos mark

MARIBOR, 4. avgusta. Po novem predpisu ministrstva financ, ki je bil izdan že dni, smejo obmejni prebivalci vzdol žbivše avstrijske meje pri vsakem prestopu meje vzeti s seboj nemške marke v srebru v vrednosti do din 200.—. Prodaja mark mora biti brezpogojno vpisana v obmejnih legitimacijah, na kateri tudi carinske oblasti potrjujejo izvoz. Putnik-ove ekspoziture v Sent. Ilju, Gornji Radgoni, na glavnem kolodvoru v Mariboru, v Dravogradu in na Jesenicah bodo skrbele za zadostno zalogo srebrnih mark, ki jih bodo stavile na razpolago obmejnemu prebivalstvu po najugodnejših dnevni cenah.

Nadaljni ukrepi o usodi emigrantov

PARIZ, 4. avgusta. Francoska vlada je ponovno poverila bivšega veleposlanika Henryja Beringerja z nalogo, da predseduje francoski delegaciji na drugem zasedanju emigrantske konference, ki je začelo 3. t. m. v Londonu. Glavna naloga londonskega zasedanja je v imenovanju stalnega odbora, ki bo skušal najti praktične možnosti, kako naj bi se transportirali emigranti v razne države.

Izvedba angleško-italijanskega pakta odložena

LONDON, 4. avgusta. Angleški veleposlanik v Rimu, lord Perth, je nastopil svoj dvomesečni dopust. V diplomatskih krogih tolmačijo to okolnost kot dokaz, da so se pogajanja med Londonom in Rimom o angleško-italijanski izvršitvi pakta odložila za daljšo dobo.

Sovjetska Rusija in USA

WASHINGTON, 4. avg. Dne 5. t. m. poteče trgovinska pogodba med sovjetsko Rusijo in Združenimi državami Severne Amerike. Pogodba se zato avtomatično podaljša še za eno leto, nakar se bo najbrže sklenila nova. V tem letu namerava sovjetska Rusija nabaviti v Ameriki za 40.000.000 dolarjev blaga, večinoma bojnih potrebščin.

10 MILIJONOV BAJONETOV

LONDON, 4. avg. »Daily Telegraph« piše v zvezi s solunskim sporazumom med Bolgarijo in zavezniki tudi o vojaškem pomenu zveze. Balkanski zavezniki razpolagajo sedaj skupaj z Bolgari z 10.000.000 bajonetov, ki bodo vedno pripravljene braniti mir in varnost Balkana.

ZDRUZITEV LABURISTOV

LONDON, 4. avgusta. Tu se z uspehom vodijo pogajanja za vrnitev takoiimenovanih neodvisnih laburistov v laburistično stranko. Neodvisni so zapustili delavsko stranko pred 6. leti. Po neuspehih poizkusih za ustanovitev ljudske fronte in porazu komunistov se sedaj vračajo v matično organizacijo.

Aero-Meeting

v nedeljo, dne 7. avgusta 1938 ob 14.30 uri

AERODROM MARIBOR

Novice

„Vse ste dobili zastonj!“

Licitacija zgubljenega in najdenega na glavnem kolodvoru

Maribor, 3. avg.

Bog ve, koliko časa je visela med vhomdom na glavni kolodvor in restavracijo tablica:

Licitacija 3. avgusta

Ljudje, ki prihajajo po Aleksandrovi cesti na kolodvor so jo zvečina prebrali bolj mimogrede, a nekaj se jih je le ustavilo. Motrili so skozi zamrežena vrata, videli pa niso kdo ve česa; vse je bilo lepo zloženo po stalajah v ozadju. Tudi časopisje je prineslo kako novico, da bo licitacija in navajalo kolone zgubljenih reči. Težko bi rekli, da je ono koga priključalo na njo; kajti kazalo je, da prihajajo na licitacijo ljudje, ki ne zamudijo nobene podobne prilike, torej ljudje, ki bi brez licitacij še težje shajali skozi življenje, kakor se prebijajo. Na licitaciji se revž dokopljajo do zanj kake prepotrebne stvari.

Kdo ve, kateri ljudje so pozabili po vagonih vse te kape, ropavice, klobuke, palice, dežnike, gaze, predpasnike, slike in še in še... ki jih je dvigal licitator na kolodvoru, jih obračal, da bi se interesentom na kak način prikupili, in s kar se da veliko napetostjo izklicaval »prvem, drugemu in... in... tretjemu.«

Veža pred licitatorjem je polna, skoraj natlačena zvečina siromašnejših slojev. Kmečke ženske rute se drenjajo, možje z zdelanimi obrabi čakajo, kdaj bo licitator pokazal stvar, za katero se bodo zavzeli. Nekaj je tudi železničarjev; ti so si po vsej priliki že popreje ogledali, kaj se bo izklicevalo; kajti zganejo se samo takrat, ko prinese licitator stvar, ki je njim primerna.

Če gleda človek te mrtve reči, ki jih nosi pred kupce licitator, se nehoti vpraša, kod hodijo zdaj ljudje, ki so se nekdanj veselili z njimi, a ki se zdaj zadovoljujejo z njimi revnejši.

Saj so stvari smešno poceni: čepica je izklicana za 1 din. Nihče ne navija. Potlej pride »lep moderen ženski klobuk«. 2 din. Dolgo se nihče ne zmeni zanj. Skoro je malo preveč »moderen« — vsaj za te resne ljudi. Končno se ga le nekdo usmili. Dežnik brez konice: 5 din. Licitator ga odpre nad glavami intrentov, ljudje godrnjajo. 5 din je na vsak način preveč, ko je brez konice, in tudi sveti se že skozi. Licitator zniža na 2 din. Nek kmet bi dal tri. »Bom pa jaz dal!« pove trdo. Nihče več ne licitira. Saj je res, da dežnik pravzaprav ne rabi konice. Tako človek zve na licitaciji marsikaj zanimivega.

Dosti humorja prinašajo kmetje in revže s svojih polj; življenje je težko, treba si ga je na nek način sladiti. Saj je res,

da je taka licitacija vse skupaj ena sama beračija, nekateri že prav nič ne verjamejo v solidnost blaga, ki ga ponujajo po teh smešno nizkih cenah, ali revžu pride marsikaj prav; če je pa kaj le prenerodnega, si pomaga s humorjem.

Rabljen predpasnik. 1 din. 2 din dá nekdo! Kod hodi splavar ali kdo, ki ga je odložil v vlaku?

Slika z okvirjem in šipo. Slika zastonj, samo okvir in šipa. 5 din. Izklicana je na 12 din. Morda je ljudem tudi slika ugajala.

18 stenskih barvastih slik, za 2 kovača vse. To so tiste velike slike, s katerimi se zakrijejo po kuhinjah umazane stene nad štedilniki. Nihče se ne zanima za nje, čeprav licitator našteva vse svetnike, katere slike prikazujejo in jih razkazuje. Končno se jih le nekdo usmili.

Ženska snežka, samo ena! 1 din! Ali kdo na licitaciji je z eno samo nogo? Ne, tega ne bo nihče vzel. Tudi možkega ovratnika nihče ne vzame, zato ga dobi neka ženska k ženski kapi.

Nov in črn klobuk. Možje si ga pomerjajo in naštejejo od 10 na 26 din! Tu nove moške hlače naštejejo ženske od 15 na 49 din! Neki ženski se zdi tako navijanje nezasišano. »Ženske imajo dosti denarja«, godrnja ena. »Kajpa, lahko dajo, ko možki zaslužijo!« Mogoče se bodo pa prikupile s temi možskimi klobuki in hlačami možkim, kdo ve? Življenje je ena sama zapletenost.

Nekatere stvari se zdijo ljudem sploh predrago izklicane. Nova športna kapa 3 din, to je skoraj predrago. Licitatorju se ne zdi. »Kaj pa mislite, neko vrednost pa ima vsaka reč.« Da je že res, mu odgovarja neka ženska, ali: »Vse ste dobili zastonj!« vzklikne. Smeh. Ali res je tudi!

In še nečesa ne morejo nekateri razumeti, zakaj gnati cene? Saj bo dobil vedno samo eden! Da, zakaj? se še vpraša še nazadnje navaden zemljan. Kako lepo bi bilo, če ne bi nihče navijal cen! Ljudje so si pač vedno vsega sami krivi.

Tako bo še licitacija nekaj časa trpela. Vročina je huda, ali ljudje se potrpežljivi. Zunaj stoji ves srečen 10 leten fantek in oklepa z rokami enkrat večje smučiči kakor je on sam. Stražnik ga vpraša, koliko je dal za nje. 56 din. Potlej hočejo ljudje še vedeti, za koliko so bile izklicane. Za 50 din! Le kdo mu je navijal? se čudimo vsi. Saj zdaj je vročina, kdaj šele bo sneg. Koga je skominalo zdaj po smučih? Ali fant je srečen, vse se smehlja na njem. Mlad je še, še bo dočakal snega. Do zime bo gojil skrito željo, da bi čimprej prišla...

Razvoj in potrebe Murske Sobote

Murska Sobota, 4. avgusta.

Naša prekmurska metropola Murska Sobota si je pridobila v teh 20. letih po osvoboditvi pomen, kakršnega prej nikoli ni imela. Vse kaže, da jo čaka v bodočnosti še lep razvoj. Sedaj imamo tu že prve začetke industrije, razvila se je živahnejša trgovina in napredovala je tudi obrt. Dobili smo gimnazijo, okrožno sodišče in še nekatere druge urade. Pa tudi v gradbenem oziru se čuti napredek. Vsega tega brez osvoboditve ne bi imeli. Tega se večina Prekmurcev v polni meri zaveda, zlasti pa mladina, ki dorasča v trdno obrambo naše narodne zavesti. Nekdanji tuj duh se polagoma razgublja.

Imamo pa v Murski Soboti tudi še mnogo nujnih potreb, ki naj bi se čimprej uresničile. Pred vsem je to vprašanje šolskih stavb. Naše ljudske šole so nastanjene v starih pritličnih prostorih, ki v nobenem oziru več ne ustrezajo svojem namenu. Zgraditev nove moderne in higienske palače za naše ljudsko šolstvo se odlašajo že leta in leta, sedaj pa bo moralo biti tega odlašanja čimprej konec. Tega ne zahteva le naš na-

rodni in državni ugled, ampak tudi zdravje otrok in učiteljstva. Drugo tako vprašanje je nova bolnišnica, za katero so načrti tudi že davno izdelani. Obljubljalo se je, da se bo pričela graditi letos, a sedaj upamo, da jo bomo dobili vsaj iz posojila, ki ga namerava banska uprava najeti v ta namen pri Pokojnin. zavodu. Razen tega bo pa treba kmalu misliti tudi na gradnjo justične palače, ki naj združi v enem posloju okrožno in okrajno sodišče ter jetnišnico.

Murskosobotani smo za to, naj bi se šolska in justična palača zgradili na novem trgu, ki je nastal z odstranitvijo dela prejšnjega grajskega parka, kjer že stoji novi Delavski dom z Borzo dela. Ako bi se odločil za gradnjo še kak nov zasebnik, bi bil ta trg kmalu ponos našega mesta in Murska Sobota bi dobila čisto novo, zares meščansko zunanje lice. In prav to mora biti naše stremljenje.

Naposled bo pa treba skrbeti tudi za to, da se poglobi naše kulturno življenje in bi si v tem oziru želeli tesnejših stikov posebno z Mariborom. Ali ne bi bilo mogoče, da bi večkrat gostovalo v Mur-

ski Soboti mariborsko gledališče? Hvalježi bi bili tudi še za kak literarni večer in slikarsko ter kiparsko razstavo. Svoječasno se je taka razstava pripravljala, pa ne vemo po čigavi krivdi je potem vse padlo v vodo. Murskosobotčanom bi pa priporočali, da ustanovimo čimprej tudi svojo ljudsko univerzo, ki bi poskrbela za redna predavanja. Ako raste Murska Sobota na zunaj, mora tudi na znotraj, v prvi vrsti v kulturni aktivnosti. —č.

n. Težka nezgoda pri podiranju dreves. V gozdovih nad Tinjem pod Pohorjem so fantje podirali drevesa. Na nepojasnjen način je padlo deblo na glavo 22 letnemu Smokovcu Valentinu ter ga močno poškodovalo. Nezavestnega in s težkimi poškodbami so prepeljali v tukajšnjo bolnišnico.

n. Tujski promet v juliju. V juliju je Maribor obiskalo 1.766 tujcev, od tega 876 Jugoslovanov, 514 Nemcev, 224 Čehoslovakov, 74 Italijanov, 28 Madžarov itd. Nočnin je bilo 5.407. Poleg tega je mesto obiskalo več ekskurzij in dijaških skupin, ki so se v mestu zadržale samo za en dan.

n. Svinja je obžrla dveletnega otroka v vojakovaški občini blizu Križevcev. Med tem ko so delali starši na polju, je prišla svinja v kuhinjo, kjer je bil otrok prepuščen samemu sebi in ga strahovito obgrizla po rokah, nogah in obrazu. Otroka so prepeljali v bolnico v brezupnem stanju.

n. Kmečke domove grade po vaseh okrog Bjelovara. Pomagajo si s priložnostnimi igrami in različnimi kulturnimi sporedi; njih čisti dohodek prireditve gre za gradnjo domov.

n. Motorni vlaki bodo vozili v kratkem času na progi Sarajevo—Bosanski Brod.

n. Živino pobijajo pod nadzorstvom oblasti po severnih predelih Donavske banovine, ker drugače ne morejo preprečiti slinavke in parkljevke, ki se z neverjetno naglico širita. Skoro ni kraja po teh predelih, kjer ne bi divjali ti dve nalezljivi bolezni.

n. Močno gradbeno gibanje v Beogradu. Naša prestolnica je lansko leto dobila 333 novih zgradb v vrednosti 128.000.000—. V prvih šestih mesecih letošnjega leta pa je bilo zgrajenih 188 stavb, ki so veljale din 78.000.000—. Tu niso vštete številne dozidave in kot vidimo gradbena delavnost raste z leta v leto.

n. Tudi čebele delajo škodo. Ker niso dobile čebele dovolj pašče, so napadle okoliške vinograde v Mostarju. Vinogradniki so se pritožili, nakar je mesno načelstvo ukazalo čebelarjem, da morajo odnesti čebele na pašo v kraje, kjer ni vinogradov.

m. Tezenčani mislijo na vodovod. Vsako poletje postane na Teznem aktualno vprašanje vodovoda. Kakor znano tam še nimajo vodovoda, čeprav so tako blizu glavnih vodovodnih napeljav. Poleti, posebno pa letos, vodnjaki skoraj ne zadoščajo več potrebam prebivalstva. V času suše je voda, ki ostane v vodnjakih, kalna in zato nezdruživa. Zato posebno letos Tezenčani resno razmišljajo o napeljavi vodovoda. Načrt bi se dal uresničiti, če bi pomagala pri tem tudi pobreška in mestna občina.

m. Pomankljivo poslovanje pobreške občine s strankami. Na pobreškem občinskem uradu imajo za stranke vpeljane popoldanske uradne ure. Ker je ta občina ena največjih okoliških občin, je seveda tudi poslovanje velikega obsega. Med občani pa povzročajo nevoljo in dostikrat tudi vidno ogorčenje postopanje gospodov pri tej občini. Na en dan, to je popoldan dobi poziv včasih po 40 in še več strank. Seveda ni mogoče vseh odpraviti ali pa samo površno. Drugi morajo po večurnem čakanju, oditi ne da bi uredili svoje zadeve v občinskem uradu. Ker so med strankami pretežno delavci, izgube ti mnogo časa in marsikdo še zaslužke. Zato občani upravičeno žele, da bi klicali na občino samo toliko strank, s kolikimi bodo mogli

NAROČNIKE »VEČERNIKA« opozarjamo, da ni naš list v nobeni zvezi z ljubljanskim dnevnikom »Slovenskim Narodom«, katerega vam te dni pošiljajo. »Slovenski Narod« vam dostavlja zastonj na ogled, ker mislijo v Ljubljani, da bodo z njim izpodrinili »Večernik« kot edini slovenski dnevnik v obmejnem Mariboru, za katerega se je ta ljubljanski list vseh teh težkih dvajset let tako malo brigal. Popolni neuspeh dosedanjih poizkusov nam dokazuje, da se nihče ne bo dal preslepiti in tudi ne bo nasedel govoricam, ki jih s tem v zvezi širijo neodgovorni ljudje. — Uredništvo in uprava »Večernika«.

temeljito urediti zadeve, zaradi katerih so jih klicali.

m. Zagrebški Sokoli v Mariboru. Zagrebška sokolska župa pozivlja svoje članstvo, da se v kolikor se da večjem številu udeleži narodnega tabora v Mariboru ob priliki 20-letnice osvoboditve. Prišli bodo v Maribor v sokolskih krojih in narodnih nošah.

m. Gasilci, ki bodo na nedeljskem letalskem mitingu skrbeli za red, naj se javijo pri tajniku Aerokluba g. Pivki pred hangarjem že ob 12. uri.

n. Tatvina krave. Na semanju dan je bilo včeraj v Dravogradu zelo živahno. To priliko je hotel izrabiti tudi 46letni Bricman Jurij, ki je z dvorišča neke gostilne odpeljal posestniku Kadišu Ferdinandu kravo, vredno 1500 din, ki jo je Kadiš na semnju nameraval prodati. Tatvina je bila pravočasno odkrita ter je Kadiš dobil kravo nazaj.

n. Dv mladoletna nepridiprava. V Slovenjgradcu so se zadnji čas, ko je bilo otvoreno novo kopališče, neprestano vršile tatvine. Zdjaj je izginila ura, potem denarnica z denarjem itd. Končno so prišli na sled dvema mladima študentoma iz Petrovgrada v Dunavski banovini, ki sta bila v Slovenjgradcu na letovanju. Izkazalo se je, da sta dneve svojega letovanja prav pridno izrabila za različna izmikantstva.

m. Kolesarji ne bodo vozili skozi Maribor. 14. t. m. priredi Koturaški savez veliko kolesarsko dirko Hrvat-ske in Slovenije. Proga naj bi peljala skozi Maribor. Ker pa bo v istem času tu proslava 20-letnice Jugoslavije in bodo ceste polne gostov, so upravne oblasti prepovedale kolesarjem pasirati Maribor in gre zdaj proga direktno Celje—Varaždin. Naj še omenimo, da je savez prepovedal nastop profesionalcema Ljubiču in Fiketju, ki sta prosila savez, naj bi jima dovolil vsaj izvenkonkurenčni nastop.

m. Na naslov železniške uprave. Ko je s 15. majem t. l. stopil v veljavo nov poletni vozni red, je bilo pri določevanju vlakov računano tudi na številno delavnost, ki se vozi z jutranjimi vlaki na posel v Maribor. Da bi se tako ugodilo tem delavcem, je železniška uprava vpostavila nov vlak s prihodom v Maribor ob 6.10, ni pa pri tem računala s frekvenco, ki jo ima, ter je zanj določila le največ 4 vagona. To število vozov pa je s številom potnikov, ki jih ima ta vlak, veliko premalo ter se potniki, ki vstopajo na postajah med Račami in Mariborom, celo bore za skromno stojišče na hodnikih, da celo na stopnicah. Želeti je zato, da železniška uprava poveča število vozov pri tem vlaku ter s tem ugodí mnogoštevilnim potnikom, ki potujejo z njim.

n. Tri tavine. Albinu Mlakarju, kapetanu v pokoju je na Aleksandrovi cesti nekdo izmaknil s koleza sesalko. — Zagarju Tomažu Vidoviču je v 300 neznan tat ukradel z motorne žage noči vredno os. — Vdovi železničarja Lah Mariji iz Slov. Bistrice je v frančiškanski cerkvi iz cekarja neznanec ukradel železniško legitimacijo, v kateri je imela bankovec za 100 dinarjev.

n. Koča pod Kopo vabi na planinsko slavlje! Slovesna otvoritev in blagoslovi-tev kapelice sv. Ane bo v nedeljo dne 7. avgusta ob 11. uri. Oficialni del bo zaključila ob godbi na pihala neprisljen planinska zabava. Na predvečer bo zagorel na vrhu Velike Kope mogočen kres.

Maribor

Dobronamerne besede za letošnji Mariborski teden

Z velikim zanimanjem zasledujejo Mariborčani priprave za Mariborski teden in za narodni tabor. Že sam Mariborski teden, ki bo po obsegu prostorov in razstav večji, večji kakor do sedaj, bo privabil mnogo več občinstva ne le na razstave, ampak tudi zvečer na veselilni prostor.

Gostilničarji, kavarnarji in vinotočji bodo letos še bolj zadovoljni. Tisti pa, ki ne bodo mogli zasesti veselilnega prostora, bodo morda upravičeno še bolj tožili, da so zapostavljeni in oškodovani. Sodeč po dosedanjih izkušnjah vpliva namreč ves dirindaj in živžav, vsa ta eksotična vedno menjajoča se godba, vpitje in prerivanje na večino večernih in nočnih obiskovalcev veselilnega prostora naravnost hipnotično, da pri nekaterih izvabi alkohol zadnji dinar. Po preteku osmih dni ni izčrpana samo mošnja, ampak tudi marsikateri kredit, tako da niti za najnujnejše stvari ne ostane ničesar več. S tem so poleg občinstva posebno prizadete tudi razne trgovine.

Doslej so zelo kritikovali tudi okolnost, da so dali prostora mnogim inozemskim trgovcem, ki so prodajali bleščeče a malo vreden nakit vsake vrste in različen manj vreden drobiž — navadno celo v tujem jeziku, dasi so imeli sem ter tje kakega slabo plačanega domačina za štafažo. Na ta način je brez potrebe in na škodo tukajšnjih trgovcev šlo tudi v inozemstvo precej denarja. Temu je treba prišteti še, kar so odnesli razni lastniki toboganov, vrtiljakov in šotorov z mamljivimi ničnostmi. Vsako leto je trenejše občinstvo nad tem zabavljalo in zato je pričakovati, da bo vsaj letos manj te baže in več solidnega domačega razvedrila in manj tuje navlake ter več poučnega gradiva v razstavnih lokalih.

Posebno bo treba skrbeti za to, da bodo izkušeni stražniki skrbeli za red na veselilnem prostoru in odslavljali zvečer mladoletne otroke, ki se sem ter tje potepajo med gručami ljudi, da ne omenjamo drugih nepravil. To je tudi najmanjša zahteva, ki jo more staviti že itak dovolj težko prizadeta okolica veselilnega prostora, saj je znano, da stanovalci sosednjih hiš do jutra ne zatisejo očesa. Zato bi bilo potrebno, da se godba in trušč tobogana neha najkasneje preje, gostilniški in kavarniški obrati pa prav tako, kakor drugod po mestu. Straža naj skrbi tudi za to, da se pijanci s svojim vpitjem in petjem ne zbirajo naprej okoli oglov, ki so v bližini veselilnega prostora. Ta razvada je nekaj let presejala vse meje. Zadržana Mariborski teden bo tudi brez vseh

teh razvad prav dobro izhajala in z odpravo teh in drugih takih nepravil privabilo več občinstva. Ker sta odločujoča faktorja v zadrugi tudi prejšnji in sedanjí župan, ne bo težko doseči odpravo vsega tega, kar kazi lepoto drugih prireditelj na istem prostoru, skrbno pripravljenih razstav in ogromnega truda, ki je potreben, da se bo ustvarilo vse to, kar nam bo letos nudil Mariborski teden. **Na lepi program, ki zasluži vse priznanje, se bomo še vrnili.**

Kar se tiče narodnega tabora 14. in 15. avgusta, zahteva odbor upravičeno, da okrasijo hišni posestniki in stanovalci svoje hiše in okna posebno slovesno. Potrebno pa je, da kdo prevzame prodajo zastavic, zelenega vejevja in drugih takih pripomočkov podobno kakor pride na primer tudi o Vseh svetih mnogo tega gradiva na trg. Za prodajo teh stvari bi se lahko začasno določil prostor pred spomenikom na Glavnem trgu. Zavedati se moramo, da se mora Maribor te dni predstaviti tudi udeležencem od drugod na najlepši način in da je to dolžnost, ki bi jo moral pravilno razumeti vsakdo, ki hoče biti lojalen državljan. C.

m. Poroka. V mariborski frančiškanski cerkvi se je včeraj poročila gđe. Vera Heric, hčerka ravnatelja drž. realne gimnazije v Mariboru, z zagrebškim gimn. profesorjem Josipom Lukatelo. Bilo srečno!

m. Destop na tezensko letališče zabranjen. Do letalskega mitinga je dostop na tezensko letališče radi smrtno nevarnosti prepovedan. Včeraj bi se skoraj zgodila velika nesreča, ko je neki konjski dirkač tamkaj vežbal svojega konja.

m. Jugoslovanski novinarji bodo prišli v Maribor. V nedeljo 7. avgusta obiščejo Maribor številni novinarji iz vseh središč Jugoslavije. Ob 10. uri dopoldne bo v mestni posvetovalnici na magistratu sestanek, katerega se udeleže tudi predstavnik mestne občine in Mariborskega tedna. Takoj po tem sestanku bo seja centralne uprave Jugoslovanskega novinarskega združenja. Dalje si bodo novinarji ogledali Mariborski teden in jubilejno razstavo, aeromiting na Tezmem in Mariborski otok. Ob 19. uri bo skupna večerja, s ponočnimi vlaki pa bodo gostje zopet odpovali.

m. Koncert praških opernih solistov v Mariboru. V sredo 11. t. m. prirede v dvorani Grajskega kina v Mariboru velik koncert solisti operne šole praškega konservatorija pod vodstvom di-

rigenta Oskarja Danona in ob sodelovanju klavirske virtuozinje Marije Knotkove. Solisti bodo nastopili kot mešan zbor in kot solisti in bodo peli same narodne pesmi v harmonizaciji največjih čeških in slovaških komponistov. Letos 30. marca so nastopili v Pragi z jugoslov. narodnimi pesmi in vzbudili po sodbi kritike ogromno zanimanje in pohvalo. Sprejmemo jih kot brate.

m. Pocenitev kruha v Mariboru. S ponedeljkom 8. t. m. bodo znižali mariborski pekovski mojstri cene kruhu na din 4.50 za beli, na din 4.— za polbeli in na din 3.75 za črni in rženi kruh, ki se bo prodajal v komadih po 90 dkg, 100 kg in 107 dkg za 4 din, v manjših komadih po 45 dkg, 50 dkg in 53,5 dkg po 2 din.

m. Nezgoda v Gosposki ulici. Ko je hlapec sodavičarja Senekoviča ritenski porival voz iz Volkmerjeve na Gosposko ulico, je po usodnem naključju sprednje kolo voza zadelo v robnik s toliko silo, da je vpreženi konj izgubil ravnotežje in v tem trenutku udaril z zadnjim nogom z vso silo v veliko izložbeno okno manufakturne trgovine Dolček in Marini v Gosposki ulici 27. Velika šipa izložbenega okna se je pri priči sesula in padla na konja, ki je tudi odnesel lažje poškodbe. Škode je 12 do 14.000 dinarjev. Hlapca ne zadene nobena krivda.

m. Tatvina kolesa. Ključavničarju Matetki Bogomirju je na Aleksandrovi cesti kolesarski tat izmaknil kolo znamke »Eksa« z evidenčno št. 21.301.

m. Umrlí. Včeraj so preminuli 71letna zasebnica Mlinarič Marija, 52letna učiteljica v p. Brenci Berta in 80letni nadučitelj v p. Rajh Ivan.

m. Dajte del trga tudi magdalenskemu predmestju! Ker se čuje, da bodo do ureditve nove tržnice — kar pa menda še ne bo tako kmalu — mariborski trg baje razdelili na več delov, je iz vrst gospodinj z desnega brega Drave izšla želja, da bi tudi magdalensko predmestje dobilo del trga. Tako bi gospodinjje iz magdalenskega predmestja, Studencev, Radvanja, Tezna in Pobrežja ne imele več tako daleč na trg, kakor sedaj. S tem bi pa bili zadovoljni tudi prodajalci, ker bi bil promet potem vsekakor mnogo večji.

m. Specialno akrobatsko letalo na nedeljskem mitingu. Letalska tovarna Rogožarski v Zemunu se bo udeležila nedeljskega letalskega mitinga v Mariboru s svojim specialnim akrobatskim letalom »Sin XI.«, ki ga bo vodil kapetan Bjelanovič, eden naših najboljših zračnih akrobatov.

m. Vsem članom kolesarskih klubov »Perun« in »Železničar«! Motoklub Maribor prosi vse člane obeh klubov, da pridejo v soboto dne 6. t. m. ob pol

6. uri pop. in nedeljo ob pol 10. uri dopoldan na start za kamniško tekmo t. j. na križišče Vrbanove in Korosčeve ulice. Rediteljsko službo bo opravljal g. L. Zinthauer, ki bo gospode tamkaj pričakal.

m. Važno za obiskovalce letalskega mitinga. Za čas trajanja letalskega mitinga bo vzhodni del tezenskega letališča t. j. oni del, ki se nahaja onstran železniške proge, za prebivalstvo nedostopen in sicer zlasti radi tega, ker se bo tam prvič v Mariboru napravila umetna megla, ki ima na ljudi zelo neprijeten učinek.

m. Razglas. Davčni zavezanci, ki bodo potrebovali ob vpisu svojih otrok v srednje ali visoko šolo potrldilo o višini neposrednega davka zaradi odmere šolnine za prihodnje šolsko leto, se pozivajo, da si jih nabavijo čimprej, da jim radi prevelikega navala ne bo treba predolgo čakati. Davčno potrldilo se kolekuje z 20 din, prepis z 10 din, vloga za izstavitev potrldila z 10 din.

m. Za veliki meeting v nedeljo na mariborskem letališču je uprava kljub ogromnim režijskim stroškom določila zelo nizko vstopnino, da tako omogoči udeležbo najširšim slojem. Cene so seveda: I. vrsta 12 din, II. vrsta 10 din, III. vrsta 8 din. Stojišča 5 din. Blagajna bo odprta že dopoldne na Glavnem trgu.

m. Prvovrsten ruski pevski zbor koncertira vsako popoldne na zabavišču Velike kavarne.

m. 11. številka »Totega lista« izide 6. avgusta in sicer na 16 straneh. Cena Din 2.—.

m. Tujskoprometna zveza »Putnik« v Mariboru opozarja ljubitelje naših lepih planin na slovesno otvoritev koč pod Kopo na Pungartu (1377 m), ki bo v nedeljo, dne 7. avgusta 1938. Pester in zanimiv spored s planinskim rajanjem. Zelo ugodne vlakovne zveze! Vsi prijatelji šumovitega Pohorja pristrčno vabljeni!

m. Jadranska straža priredi ob zaključku Mariborskega tedna dne 15. avgusta t. l. veliko dobrodelno tombolo v korist Mladinskega doma kralja Aleksandra I. Ujedinitelja v Bakru. Kot dobitki so določeni: Avtomobil znamke Opel, motorno kolo NSU, moderna spalnica, 4-cestni radio aparat, klavirska harmonika, kolesa itd. Dobitki bodo razstavljeni pri tvrdki Weka na Aleksandrovi cesti. Vsi trgovci, ki so dobili reklamne letake, so naprošeni, da jih razobesijo v svojih izložbah.

m. Vaš prihodnji izlet z luksuznim avtokarom »Putnika« Maribor: v nedeljo, dne 7. avgusta: Celovec (Vrbsko jezero) din 120.—, Gradec din 100.—, Zasigurajte si mesta, prijavite se takoj pri »Putniku« Maribor-Celje-Ptuj.

Kultura

Kitajsko gledališče

Daleč je Kitajska — tako daleč, da nas ne vznemirja regljanje japonskih strojníc. Tujec je vdrl v carstvo sredine — s pomočjo avionov, tankov in vojnih brodov hoče »ojačiti« kulturo tisočletnega naroda, naroda sonca. In Evropa zopet »razume«, kot je razumela »širjenje kulture« v Afriki, kot razume »obrambo zapadne kulture« v Evropi itd.

O, da bi Evropejci mogli spoznati, kaka barbari smo v ožgled tisočletnega kitajskega naroda, kateremu privoščimo, da mu tujec naprti civilizacijo krvi. Toda danes imajo v Evropi besedo snobi. Kultura Kitajcev-Azijatov se jim zdi primitivna in skrajno naivna, kajti to je kultura srca.

Peking, Šanghaj, Kanton so danes kup razvalin, toda sredi teh razvalin še večer za večerom zvene gongi in bobni. Rdeči lampijoni in veliki črni znaki vabijo neprenehoma množice kitajskega naroda k viru umetnosti, v gledališče. — Predstave so se pričele že zdavnaj popoldne in trajajo pozno v noč. In vendar se še danes, v dobi splošnega klanja in požiganja najde brez števila preprostih Kitajcev, ki po celih deset ur pobožno sledijo igranju slavnih zvezd, ljubljenih in občudovanih od domačinov morda bolj kot hollywoodske zvezde od Američanov. Igre se naglo vrste druga za drugo. V

začetku trajajo največ do pol ure. Zvečer so daljše, toda redkokedaj čez uro. Zastorov Kitajci ne pozajo in je radi tega nastala tudi zmeta, ki se stalno ponavlja v knjigah potovalcev in umetnostnih zgodovinarjev, da so kitajske igre neskončno dolge.

Scenografija v našem smislu besede ne obstoja. Oder je skrajno preprost. Za opravo zadostuje nekaj stolov. Včasih stol naznačuje kraljevo dvorano, drugič pa divje pogorje ali reko. Kitajski gledalec je zmožen že sam ustvarjati si iluzijo, dočim hoče civilizirani Evropejec v gledališču (ki mu je zgolj zabava!) imeti naravo po možnosti do detajla uporabljeno. Kitajec ne potrebuje kulís z naslikanim drevjem in reko, da bi si predstavil pokrajino. Junak v igri koraka po odru z zastavo, na kateri je naslikano kolo, in gledalec ve, da se njegov junak vozi v vozu. Kitajski teater je simbolističen; igravec ne potrebuje scene, kajti on sam si ustvarja ves svoj čarodejni svet. S kretinjo roke naznačuje pregrinjalo, za katerim prisluškuje; iz njegovih naglih, značilnih korakov spoznamo, da leze po lestvici k svoji dragi. In tako sam iz sebe, s svojim telesom pričara gledalcu ladjo na reki, prag doma, konje in skratka vse, kar v igri potrebuje. Neodvisen je od predmetov; njegova igravska

umetnost je vsa zgolj v njegovi osebnosti. S kompliciranimi gibi rok izraža najraznovrstnejše situacije in duševna razpoloženja svojih likov. Vsaka gesta ima svoj simbolističen pomen.

V maskiranju se Kitajci poslužujejo simbolike barv. S tem dosegajo zelo grotesken optičen učinek. Rdeča barva izraža zvestobo, modra neuklonjivost, zelena krutost in podobno. Te maske so določene. Razvile so se že v 14. stoletju. Je to komplicirana, abstraktna umetnost, ki nima nikake zveze z resničnostjo, ali vendar učinkuje bolj kot groba upodobitev starca, oziroma mladostnika, kot je to navada v naših gledališčih.

Kitajske gledališke igre so, kot pravi Josef Gregor v svoji »Weltgeschichte des Theaters« čudovita sintetična dela proze, pesniške besede in petja. Ne eksistirajo točno omejeni žanri iger, kot pri nas; ni razločka med opero in dramo, niti med tragedijo in komedijo. Dobra igra mora vse to vsebovati.

Za Evropejca predstavlja originalna kitajska igra nujno višek avantgardistične umetnosti, saj se radikalno loči od vseh navlak našega iluzionističnega odra. Radi tega mu je tako gledališče vsaj v začetku tuje in preabstraktno — za povprečneža pa vsekakor nerazumljivo in zato absurdno, (čeprav ga v kulturni Kitajski razume najpreprostejši človek!).

Iz teh razlogov je »Neodvisno gledališče« kot prva avantgardistična scena v Jugoslaviji pripravilo za svoj debut, ki ga bo imelo 12. avgusta v »Ljudski uni-

verzki« v Mariboru, kitajsko dramsko pesnitev »Breskov cvet«. Predstava bo v okviru akademskih prireditev 20-letnice osvoboditve Maribora in bo gotov vzbudila zasluženo zanimanje.

Fran Žižek.

k. »Divjaki v srednji Evropi« je naslov brošure o rasistični teoriji, ki je izšla v Pragi pri Melantrichu. Knjiga je bila v najkrajšem času razprodana. Te dni izide nemški prevod. Tudi v angleščini jo baje že predstavljajo. Pisec knjige je, kakor pravijo, znan strokovnjak, ki pa se skriva za pseudonim Homo Ferus.

k. Goethe in Japonci. Na Japonskem nimajo samo bojaželjnih generalov, ki jim je vojna smisel življenja, ampak tudi ljudi, ki ljubijo lepo knjigo. Dokaz zato je 40 izdaj Goethejevega Fausta in neštetilni prevodi iz evropskih literatur, tako na primer Wellsa, Huxleya, Prousta, Joycea, Feuchtwanglerja, Gidea, Th. Manna, Lawrencea in Baumove.

k. Beograjska mestna občina razpisuje tri nagrade za najboljšo delo iz področja beletristike in znanosti. Prva nagrada 10.000 din velja za roman, dramo, ep, novelo, pripovedko, zbirko pesmi ali književni esej iz beograjskega življenja. Najmanjši obseg: pet tiskovnih pol. Ostali dve nagradi (6000 din in 4000 din) dobita najboljši razpravi iz zgodovine, socialnih, kulturnih, prosvetnih, urbanističnih ali obče narodnih problemov mesta Beograda. Kaj, ko bi jih pri nas nekoliko posnemali?

Sport

s. Leta 1940 se bo vršila v Helsinkih na Finskem 12 olimpiada. Kakor znano, so jo imeli prirediti Japonci, ki pa so jo radi vojne na Kitajskem odpovedali. Zdaj je odločitev definitivno padla na Finsko. Iz čisto sportnih motivov je to zelo razveseljiv sklep, kajti mirne duše lahko rečemo, da Finci olimpijskih iger, ki so namenjene za spoznavanje narodov in mir med njimi, ne bodo po zgledu drugih izbrali v propagando za sebe in svojo državo. Japonci so nameravali igre organizirati po nemškem vzgledu in so jih v bahaštvu hoteli še prekositi. Zato pa so vsi resnični sportniki po svetu veseli, da jim olimpijskih iger ni uspelo prirediti. Finci bodo izbrali mnogo bolj skromen program, bodo pa zato v sportnem oziru na višku. Njihovemu primeru bomo morali slediti tudi mi, kadar bomo dobili organizacijo olimpijskih iger; zato se bomo to pot lahko veliko od njih naučili.

s. Danka Hvegerjeva je ponovno izboljšala svoj rekord v plavanju na 400 m prosto. Progo je preplavala v 5.06.1.

s. Finski lahkoatlet Salminen je preteklet 5000 m v 14.18. Svetovni rekord ima njegov rojak Lehtinen s samo 1 sekundo boljšim rezultatom.

s. Ameriški boksar Tony Galento, ki so ga nekoč smatrali za prvega konkurenta Louisa, leži s težko jetiko v bolnišnici. Tja ga je spravilo čezmerno pijančevanje.

s. 100.000 ljudi je bilo pri angleškem lahkoatletskem prvenstvu v Londonu. To prvenstvo velja za najodličnejše po udeležbi. Tekmovalo je sedemnajst narodov, med njimi tudi drugo ameriško moštvo, ki je sedemkrat zmagalo v 14 točkah. Rezultati so prav odlični: skok v vis Walker (USA) 1.95 m; skok s palico Varmerdam (USA) 4.27 m; disk Oberweger (Italija) 50.29 m; kopje Varzeghy (Madžarska) 72.31 m.

s. Razpis. SSK Maraton v Mariboru priredi ob priliki VII. Mariborskega tedna v ponedeljek dne 15. avgusta medklubsko kolesarsko dirko na progi Maribor—Sv. Jakob—Malna—Velka—Št. Ij—Maribor, 51 km. Start je ob 8. uri zjutraj v Mariboru na Aleksandrovi cesti pri carinarnici, cilj istotam. Pravico tekmovalja imajo vsi verificirani člani mariborskih klubov, včlanjenih v Jug. kol. zvezi. Prijave s prijavnino din 10.— za dirkača sprejema načelnik sekcije Franjo Štruel, Okrajni cestni odbor, Maribor, Koroška c. 26/II. Prijavnino je plačati nadalje pol ure pred startom. Dirkači se morajo javiti žiriji na licu mesta najkasneje pol ure pred startom. Dirka se vrši ob vsakem vremenu. Prvoplasirana šestorica prejme darila, katera se razdelijo takoj po končani dirki na licu mesta v gostilni Wilson.

Jože Malenšek

Pri 26 strelskem polku v svetovni vojni (sedaj 45 jugoslovanski polk)

Mobilizacija! — Bilo je ravno v nedeljo, na dan sv. Ane 26. julija 1914., ko so oznanjali veliki lepaki, da se morajo zbrati vsi vojni obvezniki tekóm treh dni pri svojih kadrih. Torej vojna, in sicer vojna z našimi brati Srbi in Rusi, katere sta hoteli Avstro-Ogrska in Nemčija uničiti. Globoko je odjeknilo to v našem narodu. Stari šentlovrenski župnik Jožef Sinko je imel globoko v srce segajočo pridigo, ki je bila bolj poslovičen govor, želeč mladeničem in možem srečno vrnitev. V njegove govore ni bilo nič sovražnega proti našim bratom; iz njegovih drhtečih ust se je slišala samo ljubezen do našega naroda; do naše domovine. Vsa cerkev je jokala. Na ves narod je legla mora nesigurnosti in koščena smrt z režečim obrazom se je prikazala na obzorju, da zagospodari skoraj 5 let nešrečni zemlji. Kdo jo je priklical? Po maši so se ljudje tiho podali na svoje domove, da se pripravijo na težko pot, na Golgotu. Slovo od doma je bilo težko, za marsikaterega za vedno. Poslednji pogled na ljubi dom, poslednji poljub, in vzel ga je vojni »moloh«.

Vlaki so bili natlačeni in težka soparica je vladala v njih. Kje pa kje je hreščala harmonika, ponekod se je slišalo divje upitje množice, in različni hujskači so pripravljali vojno psihozo, hoteli ubiti mo-

Gospodarstvo

Za gospodarsko demokracijo

Že večkrat je bila v časnikih beseda, kaj vse manjka temu našemu kosu zemlje in česa bi se morali lotiti za utrditev severne meje pred vsem v gospodarskem pogledu. Ugotovitve o gospodarskih pomankljivostih niso posebno težka zadeva, ko vendar leži dejanski položaj pred nami kot odprta, razločno tiskana knjiga. Malo bolj delikatna reč pa so nasveti, ker trčijo na različna mnenja in celo na sicer manj vidna protislova. A vendar sliši besedo ta in oni, ki more in v interesu dobre stvari tudi mora povedati svoje mnenje.

Pred vsem se nam zdi potrebno poudariti, da se s pojmom »gospodarstvo« bavimo vse preveč od njegove čiste strani ali le do tam, kjer zadeva samo ustvarjanje dobrin (proizvodnjo); vse premalo pa posegamo v delitev dobrin ali v socialno območje. Prav ta drugi del gospodarstva je danes nadrejen in oni voz, ki tvori največji socialni problem. Ta visi nad vsemi vejami našega, zlasti tudi kmetijskega gospodarstva.

Nedvomno je prav in zelo potrebno opozarjati merodajne činitele na »usmeritev gospodarstva tako, da bodo imeli od tega dobiček tudi naši kraji« (glej »Večernik«, članek »Gospodarske potrebe naše meje« od 2. t. m.), vendar pa si ne moremo v danih gospodarskih, oziroma socialnih odnosih od pažnje, ki naj bi je posvetili našim kmetijskim vejam, obetati izdatnih uspehov. Ali naj navedemo zadevne vzroke?

Namesto tega — ki bi nas zvodilo predaleč in mogoče tudi izzvalo napačno razlago — se dotaknemo v poslednjih letih vedno bolj krepko naglašene in nasvetovanega združnega gospodarstva, kar ni nikaka slučajnost, ampak odziv na obstoječe gospodarske ali bolj rečeno: socialne prilike.

Združne kleti, združna sadna trgovina, združne mlekarne. Zakaj so to vedno jačji poudarki? Enostavno iz razloga, ker nudijo take gospodarske ustanove razdvojenim in le sebi prepuščenim posameznikom večjo in izdatno moč, oziroma možnost boljšega vnovčenja blaga.

A tudi to je še vedno le en del dvoramnega vzvoda v gospodarstvu, kjer se strogi gospodarski račun giblje med dvema funkcijama: med proizvodnjo (produkcijo) in porabo (konsumom). Saj je vendar tako na dlani, da ne obtežuje našega kmeta le produkcija (premajhna količina blaga in njegova slaba kvaliteta), ampak poleg prodajne cene njegovih sadežev tudi kupna cena blaga industrijskega izvora. Prav tukaj je oni centralni živec, ki draži naše kmečko-delavske

množice.

Tako smo zgoščeno posredno odgovorili na gornje vprašanje, zakaj si v danih razmerah ne moremo od morebitne pažnje poklicanih činiteljev za obmejno gospodarstvo obetati izdatnih uspehov.

Zato ponavljamo uvodoma omenjeno trditev, da so nasveti kaj delikatna reč, in to vse dotlej, dokler ne vidimo v našem kmetijskem gospodarstvu navpično in vodoravno krepko fundiranih združnih celic produktivnega in konsumnega značaja. Zato lahko smelo trdimo, da bi bilo našem kmetstvu veliko bolj pomagano, če bi merodajni činitelji skrbeli pred vsem za to stran. Tako bi pomagali tudi ostalim socialnim plastem kot konsumentom kmetijskih produktov.

Če bi... Tudi tukaj se moramo zadovoljiti le s pogojno željo, ki priča, da se često oglašamo sicer upravičeno, a le malo preveč naivno. Da bomo kratki, podčrtamo le to, da je n. pr. pojmi »država« bolj abstrakten, in v kolikor je v njem konkretnosti, se javlja pred vsem v nalogah: mir, red in kritje nujnih potreb. Tako je tudi z njenimi upravnimi edinicami.

Vse to moremo zaključiti tako, kakor edino odgovarja bistvu in načelom združništva in kratko formulirati misli takole: Kakor je napredno strokovno gospodarstvo pred vsem zadeva ali interes kmetstva samega, prav tako se mora v združnem gibanju zganiti pred vsem kmetstvo samo, sicer bi bile združne postojanke zgrajene na pesku. O tem nas je že dovolj poučila preteklost in nas uči tudi sedanjost. Šele ko zrastejo združne gospodarske celice vsaj pretežno iz lastnega spoznanja kmeta, ko postane združno gospodarstvo potreba njegove miselnosti in duševne samostojnosti, bo napravil prvi korak v gospodarsko demokracijo.

In na tem moramo delati vsi, ki nam ni nujnost kmetstva in njegove boljše usode le beseda, ampak iskreno prepričanje. —o—n.

g. V svrhu pospeševanja nemškega izvoza na Balkan so nemške železnice te dni znatno znižale prevozne postavke za blago, namenjeno v Jugoslavijo, Madžarsko, Rumunijo in Bolgarsko. Nova tarifa velja do 30. septembra t. l., računajo pa, da bo potem večina novih postavk ostala. —

g. Slab zaslužek pri izvozu svinj in goved. Lani je Zavod za pospeševanje zunanje trgovine omejil zaslužek pri izvozu svinj in goved. Ker pa so v jeseni cene v Avstriji zelo podle, pri nas pa

poskočile, se je ta omejitev odpravila. Iz nerazumljivih razlogov pa se je ta omejitev sedaj zopet odredila, vsled česar se izvoz svinj in goved skoraj ne izplača. Po vesteh iz Zagreba se bo možnost dobička izvoza v Avstrijo pri vagonu znižala povprečno 5350 na komaj 850 dinarjev. Omejitve zaslužka veljajo tudi v prometu s Češkoslovaško, Nemčijo in nekaterimi drugimi državami.

g. Zaradi svinavke in parkljevke v nekaterih krajih Jugoslavije se do nadaljnje odredbe ne smejo izvažati svinje in goveda v bivšo Avstrijo. Iz Slovenije se ta žival ne sme izvažati iz okrajev ljutomerskega, murskosoboškega in dolnje-lendavskega. Prepovedan je tudi izvoz svinj in goved na Češkoslovaško, vendar Slovenija pri tem ni prizadeta.

g. Nacionalizacija Schneider-Creuzota perfektna. Veliko francosko orožarno Schneider-Creuzot v St. Etienne, eno največjih tvornic orožja na svetu, je prevzela te dni država. Podjetje se je pritožilo proti nacionalizaciji na državni svet, ki pa je včeraj pritožbo odklonil. S tem je nacionalizacija definitivno izvedena.

Sokolstvo

Kako se je Henlein počutil na X. vsesokolskem zletu v Pragi

Dunajski list za telovadbo in telesno vzgojo »Der Turner« je v svoji 29. št. objavil obširno poročilo o letošnjem vsesokolskem zletu v Pragi. Poročilo je stvarno in zelo pohvalno piše o zletu. Zelo zanimiva je v tem poročilu zlasti opazka, kako je prisostvoval zletu sam Henlein in kako se je takrat počutil. O tem pravi list dobesedno:

»Sokolski zlet v Pragi, ki se ga je udeležil tudi Henlein, je napravil nanj globok dojem. Henlein je sokolski zlet postavil svojim nemškim telovadcem za vzgled. V obširnem poročilu o zletu samem je pred svojimi pristaši naglasil, da se je sokolski zlet odlikoval predvsem zaradi discipline in požrtvovalnosti vsakega posameznega člana-Sokola. Splošni vtis je prekrasen in silovit. Po praških ulicah je valovila nacionalna samozavest in ponos. Povdarjam, da doslej še nisem videl nekaj lepšega in silovitejšega. Lahko se učimo. Glavna povorka je bila enostavna, toda enotna in podobna pohodu disciplinirane armade.«

Šah

š. Češkoslovaški prvak Flohr je v Moskvi zbolel in ne bo mogel braniti svojega naslova na turnirju za prvenstvo Češkoslovaške. Zato pa bo igral z zmagovalcem dvoboj na 12 partij. Ko bo ozdravel, bo šel najprej na Kavkaz, septembra meseca pa se vrne v Prago.

jaki, očetje, matere, žene, otroci, vse je drvelo po ulicah. Gostilne, restavracije, kavarne so bile vse zasedene in mesto v zastavah. Zvečer je bila prirejena velika baklada, kakor da bi se mesto pripravljalo na velike svečanosti in ne na klanje, ki se je že pričelo na mejah. Govorniki so proslavljali nemški meč, ki bo vse pomandral, kdor se mu bo zoperstavil. Nato »Wacht am Rhein« in »Gott erhalte«. »Furor teutonicus« je uganjal svoje orgije.

Tekom dni so bili že vsi obvezniki v vojaških suknjah in ob pripekajočem soncu in hudi soparici so se vežbali na različnih vežbališčih. Bili so cvet naroda. Tiho so prenašali gorje, marsikdo z gnévom v srcu, in z marsikaterega lica si razbral tiho bol in skrb, kaj bo z domom in družinico, ko njega ne bo več. Nekateri so tudi omedleli, nevajeni težkega tornistra. Bili so brž zamenjani, saj človeškega materiala je bilo na pretek.

Drugi bataljon 26. dom. pešpolka je bil kompleten, 10. avgust čas odhoda na bojno polje, se je približal. V vzravnanih vrstah, na čepičah hrastovo listje, na prsih cvetje, vsi v svečanih oblekah in rdečih lic so korakali vojaki na kolodvor, kjer je že čakal vlak, da jih popelje na bojno polje v Galicijo, kjer je pripravila režeča smrt svojo svatovščino. Zenitovanje, grozno zenitovanje se je pričelo, in vedno več ženinov iz vrst našega naroda si je izbirala koščena žena, popeljuje jih pred oltar vojnega boga.

Kader 2. bataljona se je preselil čez tri

dni nato v Maribor. Vojašnica v Melju je bila deloma prazna, ker sta že tudi prvi in tretji bataljon odrinila na bojišče. Poveljstvo kadra je prevzel polkovnik Weber v Webenau. V tem času pa se je začelo preganjanje voditeljev našega naroda.

Slovenske mariborske voditelje dr. Fr. Rosino, dr. Vladimira Serneca in Ivana Kejžarja, iz Sp. Poljskave učitelja Jožeta Steinbergerja in iz Laporja župana Pučnika so odpeljali v graške zapore. Posebno pa so trpeli Rušani, katere so gnali biriči vklenjene po mariborskih ulicah, kjer jih je napadla podivjana množica z gnilimi jaci in tintniki, psujoč jih s srbskimi svinjami. Trpeli so za narod, upajoč na njegovo vstajenje.

V kolarnici meljske vojašnice je ječalo okoli 40 naših bratov Srbov in Hrvatov iz sončne Dalmacije, med njimi narodni buditelj in boritelj Tresić-Pavičić, poznejši naš poslanik v Washingtonu. Ležali so na slami in svojo potrebo so morali opravljati kar v kolarnici, kjer je vladal takšen smrad, da jih je kmalu mnogo obolelo. Na izprehod so smeli samo 1 uro na dan. Takrat je navadno prišel k njim polkovnik kadra s svojim štabom in z užitek opazoval njih trpljenje. Kazal je s prstom na nje, rekoč: »Schaut die Verräter, sie verdienen sonst nichts als den Galgen« Glejte izdajalce, drugega ne zaslužijo kakor vislice«. Hrano so dobivali slabo, nazadnje pa so jih ponoči tudi odpeljali v Gradec. Mnogi izmed njih menda snivajo večno spanje v Thalerho-

Zanimivosti

Kritični dnevi v našem življenju

Vsak človek lahko sam na sebi opazuje, da ima nekake dobre in slabe dneve, ki se menjajo in ki nanje učinkujejo čisto nepoznani vplivi. Večkrat si takole pravimo: Sam ne vem, kaj mi je danes, da sem tako potr ali pa: da sem tako vesel. Je to problem, s katerim se je vedno ukvarjala tudi znanost, ki je prišla v novjšem času do zelo zanimivih dognanj.

Krilitico o »kritičnih dnevih«, ki jo je vrgel v svet že sloveči meteorolog Falb, potrjujeja v svojih raziskavanjih znameniti berlinski biolog prof. Fließ in prof. Svoboda v Monakovem. Oba ugotavljata, da stoji naše življenje pod diktatom povsem določenih ritem odnosno period; to je: da gre skozi vse življenje isti ritem od 23 in 28 dni. Sleherni človek ima potemtakem svoje kritične dni, ki z matematično natančnostjo periodično nastopajo in se izražajo v različnih motnjah telesnega ali duševnega počutja in razpoloženja. Ker ti pojavi niso vedno enaki, včasih hujši, včasih milejši, lahko govorimo o kritičnih dnevih prvega, drugega in tretjega reda.

Kakor se ljudje drug od drugega razlikujejo in kakor tudi različno deluje mehanizem njihovega življenjskega stroja, je vendar gotovo, da se ponavljajo te periode navadno v 23 ali 28 dneh odnosno

v dvakrat ali trikrat pomnoženih istih dnevih, torej na 46., 69. odnosno 56., 84. dan. To velja enako za ženske kakor za moške.

V takih kritičnih dnevih je človek za boleznijo posebno dovzeten, ker je vsled zmanjšane življenjske energije telo manj odporno. Zanimivo je tudi, da se dan pred kakim periodičnim slabopocutjem človek baš izredno dobro počuti. Tudi to je še dognal prof. Fließ, da periodični dnevi ne zadenejo le posameznika, ampak vedno tudi istočasno več krvnih sorodnikov. To je opažati zlasti pri smrtnih primerih.

Eno je gotovo: da človeku v njegovih kritičnih dnevih manjka polne čistosti, odpornosti in energije. To naj bi si zlasti zapomnili vsi športniki in bolj pazili na svoje »dneve«. Število nezgod bi se silno zmanjšalo, čim bi znanje o periodičnih dnevih prodrlo v praktično življenje, tako misli Fließ. Nas zadene kap ali kakšna bolezen točno na minuto takrat, kadar je poteklo tistih 23 ali 28 dni. Vsaka sprememba v dobro počutju človeka pride s preteklo periode, naj bo bolezen ali ozdravljenje, naj bo nekaj, kar nas podvigne, ali pa nas potare, dobro ali hudo.

Delniške družbe pred 3000 leti

Današnji svet sodi, da so delniške družbe nekaj povsem novega ter nekaka značilnost moderne dobe. Dr. Pierre Purves, član ameriške orientalske družbe trdi obratno, ko dokazuje, da so obstajale delniške družbe že v stari Mezopotamiji, sicer ne v današnji obliki in smislu, vendar pa družbe, ki so prav tako kot danes izplačevale svojim članom dividende. Dokaze za te delniške družbe pred 3000 leti ameriška orient. ekspedicija našla v mestecu Nuzi, ki je bilo svoje dni največje mezopotamsko središče delniških družb. Tu so našli nad 4000 glinastih tablic, ki so siužile takratnim delničarjem kot delnice.

Požar na podmornici. Na francoski podmornici »L'Espoir«, ki jo zdaj v toulonskem pristanišču popravljajo, je v prostoru za akumulatorje, kjer sta delala dva mornarja, nastal ogenj, ki se je tako hitro razširil, da so takoj prihiteli gasilci in le z največjo težavo ter opremljeni s plinskimi maskami mogli rešiti mornarja. Eden je bil že mrtev, drugega pa so še

fu. Tudi učitelj Steinberger, idealen mladenič, ki se je udeleževal posebnosti kot igralec v »Slovenskem dramatičnem društvu«, je radi trpljenja in žalosti za večno zatisnil oči.

Veliko dvorano Narodnega doma so zasedli črnovojniki. Služila je kot spalnica. Bili so večinoma trdi Nemci in v užitek jim je bilo, če so mogli kaj razdejeti in pokvariti. Dramatično društvo je prenehalo delovati, odvzeta mu je bilo sploh vsaka možnost kakršnegakoli udeleževanja. V restavraciji pa je vedril in oblačil odločen narodnjak Gjur Valjak, ki se ni ustrašil persekucij in nadlegovanja nemške policije, ki je imela vedno eno oko uprto na naša slovensko trdnjavo. Le redki preostali Slovenci so še prihajali k njemu, med njimi prof. Jerovšek, kateremu so pravili »Zeus«, dr. Ravnik, odvetniški koncipient, poštni kontrolor Bahovec, nekateri slovenski rezervni častniki in nekoliko zavednih železničarjev, ki so bili oproščeni vojaške službe, med njimi že pokojni nadsprevednik Fr. Kump. To so bili ostanki odločne slovenske družine predvojnega Maribora. Vsi ti se niso ustrašili avstrijsko-ogrskega pendreka, ampak vztrajali so, dokler ni zasijala tudi nam Slovincem zarja svobode.

(Dalje.)

Podprimo nabiralno akcijo za gradnjo doma matičnega Sokola

mogli obuditi k življenju. Težje ožgan je tudi nek delavec. Požar so potem kmalu udušili, tako da materialna škoda ni velika.

Vohunstvo v Franciji. Pred vojaškim sodiščem v Nancyju se je vršila proti elektrotehniku Soyeru in vojaku Gilbertu Saudéju razprava radi vohunstva. Soyer je bil zgradil tajno radijskooddajno postajo, ki naj bi neko tujo državo obveščala o narodni obrambi Francije. Obsojen je bil za to na 18 let ječe in 20 let izgnanstva, Saudé pa je dobil leto dni zapora.

Velika skrb Anglije: Palestina. Razmere v Palestini delajo Angliji čedalje večje skrbi. Posredovalna in diplomatska sredstva, ki so ji na razpolago: armada. Kljub temu, da je bilo zadnji čas poslanih iz Anglije v Palestino že več zanesljivih čet, da bodo branile interese angleškega imperija, ni bilo mogoče vzpostaviti zadovoljivega reda in varnosti. Zato bo sedaj Anglija poslala v prihodnjih tednih kar tri bataljone, obeta pa še nadaljnje, če bi ti ne zadoščali. Poleg tega pa je bil doseđanji angleški komisar Shepherd imenovan za »izrednega komisarja« za nafto in premog ter mu je bilo tudi dano pooblastilo, da sme v skrajnosti uporabiti vsa razpoložljiva sredstva. Palestina — ta drobni toda zelo razgibani in občutljivi živec angleškega imperija v prednji Aziji — zadaje torej Angliji velike skrbi, ki terjajo, da posega Anglija po sredstvih, ki grede preko mere njene »fairness« in »lordske demokracije«.

24 obletnica smrti francoskega socialističnega voditelja Jauresa. 1. julija je minulo 24 let, kar je bil skozi okno neke pariške kavarne zahrbtno ustreljen znani francoski socialistični voditelj in slavni govornik Jaures. Tudi letošnja obletnica njegove smrti so francoske socialistične organizacije proslavile na izredno svečan način. V Parizu je bil velik sprevod, ki se je ustavljal pred spomenikom velikega borca za svetovni mir Brianda, kjer so zastopniki raznih organizacij položili vence.

Nazaj v stare čase. Po Italiji se čedalje bolj širi pokret, ki stremi za obnovitvijo starih šeg in navad. Tako naj bi se spet uvedlo splošno medsebojno tikanje, ker stari Rimljani niso poznali besede »Vi«. Tudi niso nosili ne ovratnikov in ne kravat, zato naj bi moški te nepotrebno šaro, ki je tudi zdravju škodljiva, opustili. Pri pisanju pa naj bi se spet uporabljale starorimske pokončne črke.

Na Poljskem imajo prenapolnjene zapore. V zadnjih letih je na Poljskem zelo porastla kriminaliteta. Že leta 1936 je prišlo na 100 celic 160 jetnikov. Procent pa se je v poslednjih dveh letih še povišal, tako da delajo kaznjenci in jet-

m. Razglas mestnega poglavarstva. V smislu § 6 zakona o ureditvi službe kontroliranja meril in dragocenih kovin pri občin upravnih oblastih (Sl. 1. 66/31) se bo vršil v tekočem letu ponovni pregled in žigosanje meril in merilnih priprav za stranke, ki bivajo na področju mesta Maribora in sicer v času od 4. VIII. do 30. XI. 1938. Temu pregledu se morajo odzvati razen trgovcev, obrtnikov in branjevcev tudi lastniki mlatilnic, ekonomici ter privatniki, ki s svojimi merili kupujejo ali prodajajo lastne izdelke odnosno uporabljajo v javnem prometu kakršnokoli merilo ali merilno pripravo. Stranke so dolžne, da prinesejo vsa merila v čistem stanu k oddelku kontrole mer, Frančiškanska ul. 11 na dan, ki jim je določen v posebnem pozivu. Pregledati se morajo sledeča merila: 1. vse uteži, trgovske in precizne, 2. tehtnice, balančne, decimalne, enakoročne, brze, avtomatske, precizne, z nagibno napravo, mostne, javne, 3. tekočinske mere (pločevinaste in emajlirane), 4. votle mere za suhe predmete (pločevinaste in lesene), 5. dolžinske mere, 6. debelinske mere, 7. okvirji za merjenje drv, 8. aparati za merjenje tekočin (olja, petroleja itd.), 9. bencinske črpalke. Oni, ki svojih mer (n. pr. petrolejskih aparatov, bencinskih črpalk, mostnih tehtnic itd.) ne morejo primesti h kontroli mer, morajo vložiti predpisno kolkovano prošnjo na oddelku kontrole mer, da se vrši pregled na licu mesta. Proti vsem, ki se ne bodo odzvali temu odzivu, se bo najstrožje postopalo v smislu določb zakona o merah.

niki poljski vladi velike skrbi. Ker državna blagajna nima sredstev, da bi povečala jetnišnice, bo vlada, oz. predsednik republike, odredila veliko amnestijo, da se na ta način reši »preobljudenosti kaznilnic«.

Betonske utrdbe vzdolž češkoslovaško-nemške meje. Nemčija namerava vzdolž bivše avstrijsko-češkoslovaške meje zgraditi dolg pas betonskih utrdb. Zaradi tega bodo morali obmejni kmetje zapustiti svoja bivališča. V tem primeru bodo izpraznili 42 vasi vzdolž meje, med drugimi tudi vas Döllerschein, kamor je svojčas hodil v šolo Hitlerjev oče. Evakuacija kmetskega prebivalstva iz obmejnih vasi bo pričela že 6. t. m.

Razno

»MARIBORSKI TEDEN«
Rezan in tesan les vsak, debelosti kupite najbliže pri tvrdki Gnilšek v Razlagovi ulici 25. 4627

VELIKA ZALOGA CEMENTA
apna, opcke, policijskega peska, stavbeni les in ves stavbeni material po najnižjih cenah. Kraser. Studenci. 4629

MIZARSKA STAVBENA DELA
izvršuje najceneje mizarstvo Belak, Maribor, Miklošičeva ul. 2. 4700

KAUČE NASLONJACE
in vse tapetniške izdelke kupite zalamčeno najceneje pri »Obnova«. P. Novak, Jurčičeva 6. 7

ABONENETE
sprejememo din 10.—, nudimo kosilo din 5.—, večerja din 4.—, 5.—, Gostilna »Ljutomer«. Rotovski trg. 59

Prodam
PRODAM GLASOVIR
uradnikom tudi na obroke. Naslov v upravi. 36

JABOLKA
po din 2.— za kg oddaja Kmetijska družba, Meliska c. 12. 60

Sobo odda
ODDAM SOBO
s posebnim vvhodom in iščem sostanovalca. Eriavčeva ulica 12. 55

Stanovanje
GOSPODA
sprejemem na stanovanje. Koroska 32. 64

Obiščite

VII. MARIBORSKI TEDEN

od 6. do 15. avgusta 1938

Polovična vožnja na železnih od 4. do 17. avgusta t. l.

Veliki narodni tabor 14. avg. 1938

Jubilejna kulturna razstava ob priliki proslave 20-letnice Jugoslavije v Mariboru

Velika gospodarska in kulturna revija

Industrija . Tekstil . Trgovina . Obrt . Kmetijska razstava . Razstava cest . Turistikoprometna razstava Fotoamaterska razstava . Filatelistična razstava . Gostinstvo . Vinska pokušnja . Zenska ročna dela . Razstava narodnih noš iz vseh krajev države . Razstava »Nanos« Cebelarska razstava . Razstava malih živali . Koncertne in gledališke prireditve . Sportne prireditve . Veselični park na razstavišču itd.

Mariborski otok, najlepše kopališče v Jugoslaviji

Zeleno, romantično Pohorje

Vinorodne Slovenske gorice

Gostiljubni, lepi Maribor

Vas vabijo!

× **Strela ubila že 17 ljudi.** V Podkarpatski Rusiji letošnje poletje dan za dnem divjajo nevihte, kakršnih ljudje že dolgo ne pominjo. Doselej je strela ubila v tej pokrajini češkoslovaške republike že 17 ljudi, napravila pa je tudi veliko škodo po vaseh, ko je zažgala več domov.

× **Bogata žetev riža.** Po napovedih bo letos pridelala Romunija 59.000 vagonov riža. Kljub temu, da je letošnja posejana površina manjša od lanske, bo pridelek večji. Pri izbiri semenskega riža je imela letos Romunija srečno roko. Dočim je znašal lanskoletni pridelek na ha jedva 10,4 meterske stote, znaša letošnji pridelek na ha 13,8 met. s. Spričo te bogate žetve že išče vlada možnosti za izvoz.

Službo dobi

HOTELSKO KUCHARICO
iščem za takoj. Hotel »Novi svet«. Maribor. 54

POSTREŽNICO
iščem za par ur dnevno. — Vrazova 11-III Toroš. 61

UČENCA SPREJMEMO!
Predpogoj-nižji tečajni izpit. Predstavi naj se v knjižarni »Učiteljsko tiskarne«, Palača banovinske hranilnice. 48

Spomnite se CMD!

Zahvala

Povodom smrti našega ljubljene, nepozabnega in nad vse skrbnega moža, očeta, starega očeta, tasta in strica, gospoda

Franjo Špesa

se najtopleje zahvaljujemo vsem, ki so blagega pokojnika spremili na njegovi zadnji poti na pokopališče v Razvanju. Posebno zahvalo dolgujemo preč. duhovščini, osobito veleč. gospodu dekanu Sagaju iz Hoč za prekrasen nagovor, vsem darovalcem vencev, prijateljem in znancem, pevskima društvoma »Radost« in »Drava«, godbi ter vsem navzočim, ki so ga spremili na njegovi zadnji poti ter prosimo prisrčno, da ga ohranijo v najlepšem spominu!

Užaloščeni ostali.

Širite »Večernik«